

ELDEN
— ADVOKATFIRMA —

Utbytte av straffbare handlinger.

Inndragning, heleri og hvitvasking.

Anders Brosveet

Bernt Heiberg

1

ELDEN
— ADVOKATFIRMA —

Utbytte av straffbare handlinger.

Inndragning, heleri og hvitvasking.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Oversikt

- **Utbyttebegrepet**
  - Det fysiske / konkrete utbyttet
  - Surrogat av utbytte – særlig om røde og blå penger og sammenblanding
  - Besparelser
- Årsaksvilkåret – kravet om årsakssammenheng mellom primærforbrytelse og utbyttets eksistens. Ordet «av»
- **Særlig om inndragning**
  - Netto, brutto, fradrag for utgifter, nullstilling vs. pønalt inndragning.
  - Inndragning av utbytte, inndragning av utbytte med snudd bevisbyrde (utvidet inndragning), inndragning av ting med tilknytning til den straffbare handling.
  - Unntak fra kravet om skyld og tilregnelighet

2

- **Straffbar befatning med eller bistand til å sikre utbytte**
  - Heleri
  - Hvitvasking
  - Selvvasling

Utbytte av straffbare handlinger.

Inndragning, heleri og hvitvasking.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

3

Inndragning av utbytte

Straffeloven §67

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

§ 67 Inndragning av utbytte

Utbytte av en straffbar handling skal inndras. I stedet for utbyttet kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras. Inndragning foretas selv om lovbrøteren manglet skyld etter § 20, eller ikke utviste skyld. Ansvaret etter bestemmelsen her kan reduseres eller falle bort i den grad inndragning vil være klart urimelig.

Som utbytte regnes også formuesgode som trer istedenfor utbytte, avkastning og andre fordeler av utbytte. Utgifter kommer ikke til fradrag. Kan størrelsen av utbyttet ikke godtgjøres, fastsettes beløpet skjønnsmessig.

Retten – eller påtalemyndigheten i forelegg om inndragning – kan fastsette at inndragningsbeløpet skal reduseres med et beløp som tilsvarer erstatning som lovbrøteren eller en ansvarlig for skaden har betalt til skadelidte, og som helt eller delvis svarer til utbyttet. Det samme gjelder når lovbrøteren har oppfylt en forpliktelse som den strafferettslige forfølgning gjelder.

Ved verdiinndragning, jf. første ledd annet punktum, kan det bestemmes at formuesgodet hefter til sikkerhet for inndragningsbeløpet

4

Inndragning av utbytte

Hensyn bak reglene om inndragning av vinning

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

NOU 1996:21 mer effektiv inndragning av vinning Kap. 2 Hensyn bak reglene om inndragning av vinning

Når gjerningspersonen har oppnådd en vinning ved den straffbare handling, er det et grunnleggende rettferdighetskrav at vedkommende blir fratatt denne vinningen ut fra det synspunkt at ingen skal tjene på å begå straffbare handlinger.

Rettferdighetskravet tilsier mao. at gjerningspersonens økonomiske situasjon «nullstilles» i forhold til den oppnådde vinning før straffen blir utmålt. Dette på samme måten som at tyvegodsset blir beslaglagt og deretter vindisert fra tyven.

Rt. 2011 s. 1811, avsn 40:

Inndragning er ikke straff. Formålet bak inndragningsinstituttet – at tiltalte ikke skal tjene på den straffbare handlingen – bærer ikke lenger enn til en gjenoppretting av situasjonen.

5

Inndragning av utbytte

Hav omfattes av «utbytte»?

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Omfatter både penger, fordringer og konkrete gjenstander.
- Tjenester og besparelser.
- Krav om at den straffbare handlingen er *hovedårsak til utbyttet* (Rt. 1948 s. 89 / Matningsdal, Straffeloven med kommentarer § 67 note 3.3.2)
- Logisk utgangspunkt: inndragning av gjenstanden.
- Verdiinndragning som alternativ – men bare hvis utbyttet hadde en verdi.
- Inndragning hos den utbyttet er tilfalt direkte ved handlingen, eller senere erverver.
  - § 71 – den utbyttet er tilfalt direkte ved handlingen
  - § 72 – hvis etter handlingstidspunktet overdratt fra noen det kan foretas inndragning overfor – kan inndras hos mottakeren hvis gave eller vond tro

6

Inndragning av utbytte

Brutto / netto?

Fradrag for kostnader?

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Før 1999: utgangspunkt var *nettoinndragning* – MEN...
- Rt. 1994 s. 827:
Når det gjelder inndragningen, bemerker jeg at det i rettspraksis er fastslått at det ved videresalg av innkjøpt hjemmebrent ikke skal gjøres fradrag for kjøpesummen, idet den kjøpte vare ikke hadde noen legal verdi jf kjennelse i Rt-1989-11 96. [...] Dersom den som avhender brennevinet skal ha krav på å få trekke fra de utgifter til produksjonen som råvarene utgjør, **vile han således tjene på å få gjennomføre den straffbare handling** som salget innebærer.
- Lovendringen i 1999: «Utgifter kommer ikke til fradrag.»
  - Ot. prp. nr. 8 (1998-99) s. 24:
«det bør gå frem av definisjonen at det ikke kan gjøres fradrag for utgifter som lovbrøteren har hatt i forbindelse med gjennomføringen av lovbruddet. Dette er i dag den store hovedregel i praksis. Pedagogiske grunner taler for at denne praksis nedfelles i definisjonen.»

7

Inndragning av utbytte

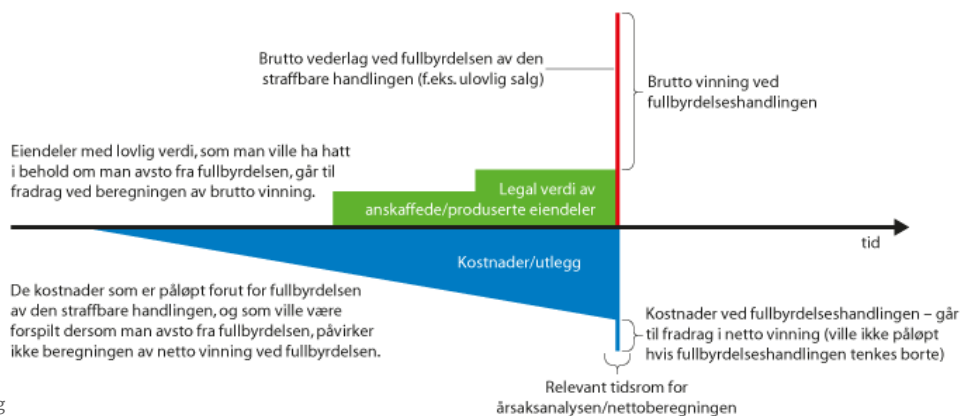
Brutto / netto?

Fradrag for kostnader?

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Straffelovrådet i NOU 2020: 10:
Rettsstilstanden fremstår samlet sett som noe utilgjengelig og uavklart når det gjelder hvilke fradrag som skal gjøres. Rådet mener at rettsstilstanden best forstås ut fra prinsippet om at ingen skal tjene på å begå straffbare handlinger, herunder fullbyrde en påbegynt straffbar handling.

8

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Inndragning av utbytte

Brutto / netto?

Fradrag for kostnader?

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Straffelovrådets forslag til omformulering av § 67 – nullstillingsprinsippet

Utbytte av økonomisk verdi skal beregnes med utgangspunkt i hva som ville ha vært lovbryterens økonomiske situasjon dersom han hadde avstått fra å fullbyrde eller fortsette den straffbare handlingen som ledet frem til at utbyttet oppsto (nullstillingsprinsippet). Utgifter oppstått forut for fullbyrdelsen kommer bare til fradrag i den utstrekning de representerte en lovlig økonomisk verdi.

9

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Inndragning av utbytte

Brutto / netto?

Fradrag for kostnader?

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Straffelovrådets spesialmerknad til § 67:

Den foreslåtte formuleringen tar utgangspunkt i det grunnleggende formålet med inndragning av utbytte, nemlig at inndragningen skal ta sikte på å stille lovbryteren i samme økonomiske situasjon som om han hadde avstått fra å fullbyrde eller fortsette den straffbare handlingen som ledet frem til at utbyttet oppsto. Det foreslås at dette prinsippet uttrykkelig benevnes «nullstillingsprinsippet». Videre foreslås å gi uttrykk for den viktigste praktiske konsekvensen av prinsippet: at utgifter oppstått forut for fullbyrdelsen bare kommer til fradrag i den utstrekning de representerte en lovlig økonomisk verdi.

Prinsippet om at ingen skal tjene på å begå en straffbar handling, tilsier at gjerningspersonen heller ikke skal tjene på å fortsette en påbegynt straffbar handling. Inndragningsreglene skal ikke gi incentiver til å fullbyrde en straffbar handling man har påbegynt eller påbegynt forberedelsene til. Derfor bør ikke en gjerningsperson få fradrag for utgifter vedkommende har pådratt seg forut for fullbyrdelsen i den grad disse ville vært forspilt om vedkommende avsto fra å gå videre.

10

Inndragning av utbytte

Inndragning overfor aksjonær der utbytte er tilfalt et selskap.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- § 71 – inndragning hos den utbyttet er tilfalt direkte ved handlingen
- Årsak-virkning-betraktning: når selskapet mottar utbytte blir aksjene mer verdt – denne abstrakte verdistigning kan inndras hos aksjonæren (?)

- Rt. 1987 s. 1194

I og med at retten har lagt til grunn at A i store deler av det tidsrom saken gjelder har sittet som eneaksjonær i selskapet, ville den økonomiske vinning som tilfløt selskapet ved den straffbare virksomhet, måtte slå ut i den økonomiske verdi av hans eierinteresser.

- Rt. 2008 s. 907

(19) Spørsmålet er om uttrykket «den utbyttet er tilfalt direkte ved handlingen» gir adgang til å foreta inndragning overfor en person som – direkte eller indirekte – eier det selskap som i første hånd mottar utbyttet, slik det her skjedde.

Inndragning av utbytte

Inndragning overfor aksjonær der utbytte er tilfalt et selskap.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Rt. 2008 s. 907 (forts)

(26) I tråd med dette viser lagmannsretten til at «formålet med inndragningsinstituttet taler for å opprettholde adgangen til gjennomskjæring i relasjon til inndragningskravet. Det vil undergrave inndragningsinstituttet dersom den som er funnet skyldig i en straffbar handling kan unngå inndragning ved at han alene har full kontroll over selskapet som fikk en uberettiget vinning, og han alene kan bestemme når han vil avvikle selskapet og unndra midlene fra inndragningskravet.»

(27) Jeg slutter meg til disse betraktningene.

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Inndragning av utbytte

Inndragning overfor aksjonær der utbytte er tilfalt et selskap.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Rt. 2008 s. 907 (forts)
- (31) Lagmannsretten fant at As forhold til FP AS var sammenlignbart med forholdet i Rt-1987-11 94, som jeg har sitert ovenfor, og sier om dette:
- «A må anses for fullt ut å ha disponert over utbyttet av den straffbare handlingen. Han alene hadde full kontroll over FP AS. A var daglig leder, og han var styrets leder i FP AS på det tidspunktet da utbyttet fra den straffbare handlingen ble utbetalt. Aksjene var i sin helhet eid av morselskapet Æ AS, der A eide 100 prosent av aksjene. Det fremgår av årsregnskapet for 2002 at det ikke var noen vedtektsbestemte stemmeretts-begrensninger eller forskjellige aksjeklasser. [...] Lagmannsretten tilføyer for øvrig at A hele tiden var daglig leder i Æ AS, og han var styreformann frem til juli 2002, da hans kone ble styreformann og han selv styremedlem.»
- (32) Jeg er enig med lagmannsretten når den på denne bakgrunn etter en samlet vurdering identifiserer FP AS og A i relasjon til inndragningskravet.

13

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Inndragning av utbytte

Inndragning overfor aksjonær der utbytte er tilfalt et selskap.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- HR-2016-590-A
- (22) Bestemmelsen om utbytteinndragning må forstås i lys av at dens overordnede formål: «Ingen skal tjene på å begå straffbare handlinger», [...]. I NOU 1996:21 side 17 første spalte er det grunnleggende hensyn bak regelen om utbytteinndragning formulert slik:
- «Når gjerningspersonen har oppnådd en vinning ved den straffbare handling, er det et grunnleggende rettferdighetskrav at vedkommende blir fratatt denne vinningen ut fra det synspunkt at ingen skal tjene på å begå straffbare handlinger. Rettferdighetskravet tilsier mao. at gjerningspersonens økonomiske situasjon 'nullstilles' i forhold til den oppnådde vinning før straffen blir utmålt. Dette på samme måten som at tyvegodsset blir beslaglagt og deretter vindisert fra tyven.»
- (23) Det ligger i dette at formålet med inndragning er gjenopprettende, ikke pønalt, se Rt-2015-1355 avsnitt 22 og HR-2016-301-A avsnitt 28.

14

Inndragning av utbytte

Inndragning overfor aksjonær der utbytte er tilfalt et selskap.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- HR-2016-590-A (forts)

(24) Jeg oppsummerer på bakgrunn av de rettskildene jeg har gjennomgått noen hovedpunkter i rettstilstanden av betydning for vår sak: «Utbytte» omfatter i utgangspunktet enhver fordel oppnådd ved den straffbare handlingen. Det kreves ikke at fordelene er realisert ved at den er gjort om til penger eller utnyttet på annen måte. Men det må faktisk være oppnådd et utbytte. Foreligger ingen reell berikelse, er det ikke behov for å foreta inndragning for å tilbakeføre – «nullstille» – til situasjonen før lovbruddet.

15

Inndragning av utbytte

Inndragning overfor aksjonær der utbytte er tilfalt et selskap.

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Rt. 2011 s. 868

(24) «[...] Frå 1. januar 2006 var bygardane, som tidlegare omtala, lagde inn i aksjeselskap med ein eigedom i kvart selskap og med A som eineaksjeeigar. Også her må det leggjast til grunn at utbyttet ved handlingane tilfall A direkte, jf. Rt- 1987-1194. Som påpeika der «ville den økonomiske vinning som tilfløt selskapet ved den straffbare virksomhet, måtte slå ut i den økonomiske verdi av hans eierinteresser». Som det går fram av dette, er det ikkje tale om gjennomskjering slik ein til vanleg oppfattar dette omgrepet, men om inndraging av verdistinga som ligg føre på eineaksjeeigaren sin hand.

16

Utvidet inndragning

Straffeloven § 68

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

§ 68 Utvidet inndragning

Utvidet inndragning kan foretas når lovbryteren finnes skyldig i straffbar handling som etter sin art kan gi betydelig utbytte, og lovbryteren har foretatt

...

Ved utvidet inndragning kan alle formuesgoder som tilhører lovbryteren, inndras hvis lovbryteren ikke sannsynliggjør at formuesgodene er ervervet på lovlig måte. § 67 første ledd annet punktum og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

...

- Utvidet inndragning = inndragning av utbytte av straffbare handlinger
- Basert på at det foreligger omstendigheter som gjør det forsvarlig å bygge på en presumsjon om at konkrete verdier lovbryteren eier, representerer utbytte (eller surrogat for utbytte).

Utvidet inndragning

Straffelovrådets forslag til klargjøring

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Fra motivuttalelsene:

Det foreslås et nytt første ledd slik at bestemmelsen innledningsvis kortfattet forklarer hva som kjennetegner utvidet inndragning, det vil si et unntak fra grunnvilkåret i § 67 om å konkretisere hvilken straffbar handling utbyttet stammer fra, og en omvendt bevisbyrde som pålegger lovbryteren – og ikke påtalemyndigheten – å godtgjøre at formuesgodene er ervervet på lovlig måte. Det nye leddet endrer ikke rettstilstanden, men er ment utelukkende å klargjøre hva utvidet inndragning innebærer.

I tillegg foreslås det i andre ledd et nytt andre punktum som lovfester det momentet som ut fra forarbeidsuttalelser og rettspraksis står sentralt i vurderingen av om utvidet inndragning skal skje: at slik inndragning primært er aktuelt dersom lovbryteren har en «kriminell livsstil»

Inndragning av ting med tilknytning til den straffbare handlingen

Straffeloven § 69

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

§ 69 Inndragning av produktet av, gjenstanden for og redskapet til en straffbar handling

Ting som

- a. er frembrakt ved,
- b. har vært gjenstand for, eller
- c. har vært brukt eller bestemt til bruk ved en straffbar handling, kan inndras. I stedet for tingen kan hele eller deler av tingens verdi inndras. § 67 første ledd tredje punktum og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Som ting regnes også rettigheter, fordringer og elektronisk lagret informasjon.

Ved avgjørelsen av om inndragning skal foretas, og hvilket omfang inndragningen skal ha, skal det særlig legges vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet, og om den er forholdsmessig. Når forholdsmessigheten vurderes, skal det blant annet legges vekt på andre reaksjoner som ilegges, og konsekvensene for den som inndragningen.

19

Forslag om å skille mellom gjenopprettende og pønalt inndragning

Straffelovrådets tilleggsutredning til NOU 2020: 10

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- § 69-inndragning går ofte ut over hva som kan begrunnes i gjenoppretting eller konkret forebygging
- F.eks. inndragning av redskap for straffbar handling – fiskefartøy – som verdiinndragning av «del av verdien av båten» – pønalt reaksjon
- Materiell straff – kan ikke ilegges uten skyld jf. EMK art. 7 (G.I.E.M Srl mot Italia)
- Må ses som ledd av den samlede straffutmålingen
- Foreslått etablert som ny straffart «konfiskasjon»

20

Nyttige kilder

- NOU 1996:21
- NOU 2020:10
- Straffelovrådets tilleggsutredning om pønål inndragning
<https://www.regjeringen.no/contentassets/ed2e3884c7774fceb103f0393e233a5f/tilleggsutredning-til-nou-2020-10.pdf>
- Rt. 1987 s. 1194
- Rt. 2008 s. 907
- Rt. 2011 s. 868
- HR-2016-590-A
- Matningsdal, Straffeloven, kommentarutgave, Juridika

Advokatenes fagdager 2022

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

21

Straffbar befatning med utbytte av straffbare handlinger:

Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking

---

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

-	Heleri	strl. § 332
-	Hvitvask	strl. § 337 a)
-	Selvvask	strl. § 337 b)

Forbund og uaktsomme overtredelser også straffbare

Advokatenes fagdager

20.05.2022

22

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Strl. § 332: «For heleri straffes den som mottar eller skaffer seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling»

Strl. § 337 a) «yter bistand til å sikre utbyttet av en straffbar handling for en annen ved for eksempel å innkreve, oppbevare, skjule, transportere, sende, overføre, konvertere, avhende, pantsette eller investere det, eller»

23

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Strl. § 337 b) «gjennom konvertering eller overføring av formuesgoder eller på annen måte skjuler eller tilslører hvor utbyttet av en straffbar handling han selv har begått, befinner seg, stammer fra, hvem som har rådigheten over det, dets bevegelser, eller rettigheter som er knyttet til det»

24

Definisjonen av utbytte – forholdet til inndragningsreglene.

Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Forarbeidene til heleribestemmelsen kan indikere en noe snevrere definisjon av «utbytte»

Ot.prp.nr.53 (1992-1993) s. 24-25: «Med utbytte menes noe som har vært fremskaffet ved en straffbar handling eller som på annen måte står i nær sammenheng med en straffbar handling.»

Advokatenes fagdager

20.05.2022

25

«Utbytte kan ikke forstås synonymt med fordel, se nærmere kapittel VII avsnitt 2.1»

Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Noe skille i praksis?

- Klare uttalelser i forarbeidene
- Systemhensyn
- Besparelser?

Advokatenes fagdager

20.05.2022

26

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Utbytte – «På annen måte står i nær sammenheng med den straffbare handlingen»

Forarbeidenes kasuistikk – ulovlig importerte våpen eller ulovlig fanget vilt

Ting som har vært gjenstand for, eller brukt til en straffbar handling er IKKE utbytte av denne.

27

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Rt. 2006 s. 867 – Forsikringsbedrageri

«Bilen er ikke «frembrakt» ved forsikringsbedrageriet. Den er knyttet til den straffbare handlingen – den er brukt i forbindelse med denne, uten at jeg kan se at bruken medfører at den kan anses som utbytte av handlingen. Det er ingen naturlig forståelse av lovens ordlyd å anse bilen som utbytte, og jeg kan heller ikke se at forarbeider eller teori støtter opp om et slikt syn. Utbyttet av et forsikringsbedrageri er i første rekke en eventuell forsikringsutbetaling»

28

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Utbytte er det som er frembragt av en straffbar handling eller produktet av en straffbar handling.

Om et konkret formuesgode er utbytte må da fastsettes ved en analyse av gjerningsinnholdet i den aktuelle primærforbrytelse

«Årsakskravet» som metode for analysen

29

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Skatteunndragelser:

- Gjerningsbeskrivelsen rammer opplysvikt
- Unndratt skatt som besparelse
- Bruttoomsetning?
- HR-2021-987 for selvvask
- To saker som for øyeblikket ligger i HR

30

ELDEN
— ADVOKATFIRMA —

Sammenblanding av flere mulige primærforbrytelser?

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager
20.05.2022

- Metodikk?

Utelukkelse av lovlig erverv – heleri ved uforklart formue

- Rt. 2006 s. 466

Hvordan opprettholde utelukkelseslæren ved mulige skatteunndragelser? LB-2015-200845

31

ELDEN
— ADVOKATFIRMA —

Konkurrensspørsmålet – Grensedragning mellom primærforbrytelse og heleri / hvitvasking

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager
20.05.2022

- Medvirkningslæren – bistand samtidig eller forut for primærforbrytelsen

- Sikringshandlinger (hvitvasking) eller typer befatning (heleri)

32

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Hvordan bedømme situasjoner der en handling både er medvirkning til primærforbrytelsen og hvitvask/heleri?

- Opprettelse av kontostruktur for senere tilsløring av utbytte?
- Fiktiv fakturering før skatteunndragelsen?
- Overføring av korrupsjonsutbytte?

33

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

Andenæs' sykkel-heler – kan dømmes som heler dersom man enten er tyv eller heler, men ikke dersom det er fullt bevist at man er tyv.

- Rt. 2008 s. 1074
- LB-2019-136530

Forsvares dilemma i slike saker

34

ELDEN
— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager
20.05.2022

Domfellelse for heleri/hvitvasking der befatningen også kan i dømmes som medvirkning til primærforbrytelsen? Noe ustø kurs fra HR..

For selvvask er situasjonen (forholdsvis) klar – rammer en straffbar handling han selv har *«begått»*

Rt. 2012 s. 313 *«Slik jeg ser dette, tilsier altså en naturlig språklig forståelse av ordlyden i straffebudet at andre ledd bare rammer selvvaskingshandlinger som i tid kommer etter primærforbrytelsen»*

35

ELDEN
— ADVOKATFIRMA —

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager
20.05.2022

Unntak for tidsrekkefølgekravet for selvvask – HR-2021-987

«Når virksomheten på denne måten er lagt opp slik at det er umulig å knytte de enkelte selvvaskhandlinger til noe konkret tilhørende primærlovbrudd, mener jeg – slik aktor har fremholdt – at selve det tilslørende systemet som er bygget opp, inngår som del av selvvasken»

36

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Hvitvask – bistand til å sikre utbytte for andre**Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking****- Ot.Prp.nr.53 1992-1993 punkt 7**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

«Etter ØKOKRIMS mening bør det vurderes å ta inn en uttrykkelig regel om at gjerningspersonen skal dømmes for medvirkning til selve hovedforbrytelsen og ikke for heleri i tilfeller hvor begge de aktuelle straffebud er oppfylt. Etter departementets syn følger resultatet naturlig av den alminnelige læren om konkurrens. Det er derfor ikke nødvendig å ta inn en slik uttrykkelig regel i lovteksten.»

Advokatenes fagdager

20.05.2022

37

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Rt. 2006 s. 862:**Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking**

«Bestemmelsen må forstås slik at det er en forutsetning for at bestemmelsen skal få anvendelse, at det er begått en primærforbrytelse som har gitt en eller annen form for utbytte, og at helerihandlingen gjelder befatning med dette utbyttet. Dette fremgår forutsetningsvis av § 317 andre ledd, som sier at heleri foreligger selv om ingen kan straffes for «handlingen utbyttet stammer fra». Selv om ordlyden i og for seg er vid nok til også å omfatte medvirkning til primærforbrytelsen, kan medvirkning til denne etter min oppfatning ikke straffes etter § 317»

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

Advokatenes fagdager

20.05.2022

38

Ot.prp.nr.22 (2008-2009) punkt 8.7.2

Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

«§ 317 har ikke noe eget medvirkningstillegg, men gjerningsinnholdet er til dels beskrevet som en bistands- eller medvirkningshandling. Ordlyden kan også ramme medvirkning til primærforbrytelsen, men slik medvirkning straffes ikke etter § 317, jf. Rt-2006-862»

Advokatenes fagdager

20.05.2022

39

Men også avgjørelser i motsatt retning

Utbytte av straffbare handlinger. Inndragning, heleri og hvitvasking

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Rt. 1991 s. 1018 Forskudd
- Rt. 1997 s. 1637 Skatteunndragelse i utlandet
- Rt. 2010 s. 850 Inventar
- Rt. 2012 s. 313

Grunnlag for å vurdere heleri og hvitvask forskjellig?

Advokatenes fagdager

20.05.2022

40

ELDEN

— ADVOKATFIRMA —

Økt fokus på primærforbrytelsen

**Utbytte av straffbare handlinger.
Inndragning, heleri og hvitvasking**

Anders Brosveet og Bernt Heiberg

- Betydning for vurderingen av **hva** utbytte omfatter
- Betydning for grensedragning mellom medvirkning og etterfølgende bistand
- Spenningsforhold med manglende krav om konkretisering av primærforbrytelsen

Advokatenes fagdager

20.05.2022